

Emakeeleolümpiaad 2023

7.–8. klassi töö

Hea olümpiaadiline!

Olümpiaaditöö koosneb 8 ülesandest, mille lahendamiseks on aega 75 minutit. Ühe ülesande lahendamine võtab aega 5–10 minutit. Ülesanded on valikvastustega ja automaatselt kontrollitavad. Nende lahendamisel võib kasutada interneti. Ülesannete vahel võib edasi-tagasi liikuda. Ole tähelepanelik ja kui töö on valmis, vajuta esitamise nuppu.

ÜLESANNE 1. FUNKTSIONAALNE LUGEMINE

Loe läbi katkendid Reet Kasiku artiklist “Muutuv meedia – muutuv keel” (Oma Keel 2, 2004) ja vali õige vastusevariant. (8 punkti)

Soosingus on stiilivärving

Tänapäeva ajakirjandusest on näha, et neutraalse sõnavara asemel kasutatakse meelsasti stiililise värvinguga leksikat. Tsitaatsõnade ja uudislaenude kõrval võib teisest küljest märgata arhailisuse, vanamoodsuse taotlust. Mõned ajakirjanikud on hakanud oma tekstides kasutama juba ununema kippuvaid sõnu ja murdevorme: toona, rehkendama, möllima, meldima, lännik, elik, sää!, pääl, on villand.

Ajaleht on viimase 10–15 aasta jooksul läinud selgelt kõnekeelsemaks. Varem, eriti nõukogude ajal, esindas ajaleht võimalikult ametlikku, konventsionaalset stiili. Ajakirjandus oli tõsine poliitiline ja ideoloogiline asi. Nüüd on ajakirjanduse eesmärgid muutunud – ajakirjandus ei ole riigi tööriist, ta ei ole ühe riikliku poliitika või ideoloogia teenistuses. Tänapäeval on ajakirjanduse esmaülesanne levitada informatsiooni ning samal ajal pakkuda ka meelelahutust. Väljaandel on omanik ja tulu tuleb lähimüügist. Muidugi ka reklaamist, kuid reklaam ja reklaamitulugi sõltuvad levikust. Selle tulemusena on ajalehe tegemisel hakatud pöörama suurt tähelepanu eeskätt sellele, mida ostetakse – kõige paremini lähevad skandaalid ja õnnetused. Koos sisuga on muutunud ka keelekasutus. Meelelahutus, kerge ja lõbus vestelisuus toob rohkem lugejaid kui tõsine, keeruline ja raske arutelu või ametlik väljendusviis.

[---]

Lause läheb pikemaks ja keerulisemaks

Laused on pikad ja liiga keerulised. Minu analüüsi järgi on näiteks nii Postimehes kui ka Eesti Päevalehes uudiste laused kaks korda pikemad ja keerulisemad kui 10 ja 20 aastat tagasi. Krista Kerge uuringu järgi läheneb praegusaja ajakirjanduskeel oma süntaktilise keerukuse ja abstraktsuse poolest 1950. aastate ajakirjanduskeelele (Kerge 2002). Lause oli kõige keerukam Stalini ajal ja tõepoolest kõige lihtsam 1970. aastatel, kui keelekorraldus taas n-ö võidule pääses ja moderniseerus. Nominaalstiili oli kõige vähem 1990. aastate alguse vabanenud, kuid mitmekülgsest politiseerimata ajakirjanduses. Lause keerukuse suurenemine räägib kirjutajate hariduse kõrval ka meediateksti suuremast ideologiseerumisest.

Tekste iseloomustab kordus ja paljusõnalisus. Artikleid ei ole tihendatud, vaid sama öeldakse veidi muudetud sõnastuses üha uuesti ja uuesti: üks kord ajakirjaniku poolt, teine kord refereeringuna, kolmas kord otsese tsitaadina (Kasik 2003).

[---]

Piltlike väljendite allikas on linnakultuur

Piltlike väljendite kasutuses on toimunud pööre. Vanemad eesti fraseologismid (kõnekäänud, võrdlused) ja metafoorid olid pärit maakultuurist, külaühiskonnast: on *aeg atra seada* öeldi uue asja ettevalmistusega seoses; kui keegi tegi mingi rumaluse, siis öeldi, et *astus rehale* või *sülitas vastu tuult*; mõttetu tegevuse kohta öeldi, et see on *nagu vasikaga võidujooksmine*.

Praeguste väljendite taust on teine. Mõjukad inimesed elavad linnades, tekste kirjutavad peamiselt linnainimesed, ja ka piltlike väljendite allikas on peamiselt linnakultuur: sport, teater jms. Enam ei räägita adra seadmisest, vaid *stardijoonale asumisest*, ei astuta rehale, vaid pigem *ämbrisse*. Spordi- ja teatrikeelest on eriti palju üle võtnud poliitikud: läbirääkimised on *lõpusirgel*, parteide *võidujooks*, probleem *söödeti ette*, valitsus *viskas palli* opositsioonile *tagasi*, *eelsoojenduseks* vaieldi maksupoliitika üle, keegi *viskas (käte)rätiku ringi*; *kulissidetagused* läbirääkimised, konflikte *lavastama*, *peaosa mängima*, *statisti rollis* olema. Suur osa neist väljenditest on rahvusvahelised ja kasutusel paljudes keeltes.

Iseenesest aktsepteeritavas püüdluses lähendada tavalist argikeelt võib-olla üsna kaugeks jäänud kirjakeelele on kohati mindud kahtlemata liiale. Sõnum ei jõua päralt, kui mõne rühma igapäevast kõnekeelt ja slängi kasutatakse kõigile mõeldud teabe vahendamiseks (*mis värk on?*). Ajakirjanik ei ole siis enam lugeja teenistuses, vaid demonstreerib oma verbaalset andekust ja teravmeelsust, mille eesmärk on pigem ennast esile tõsta kui vahendada vastuvõtjale teavet ja arusaamisi elust ja maailmast. Näiteid selle kohta, kuidas keele registrid on segunenud nii, et lugejal on raskusi arusaamisega, võib leida palju.

Ka tänavadžargooni ja vandesõnade toomine asjaliku riikliku ja poliitilise kommentaari ja analüüsi keelde ei ole sobiv. Mõned näited. Kommentaator rõõmustab, et politseil on õnnestunud illegaalsetele immigrantidele *käpp peale panna*; igapidi asjalikus raadiosaates ütleb noor reporter järsku: „*Kuradi hea on teisi õpetada*“; ennast kvaliteetajaleheks nimetava väljaande ajakirjanik kirjutab täiesti asjalikus veerus „*mis sitasti, see uuesti*“; kultuurilehe kirjandusarvustusest loeme: „Kuid juba avakolmandikus toob Blackmore esimesed ohvrid ka õõvastavatest kultuurifilosofiistest spekulatsioonidest õõvastujate altarile, *andes jalaga munadesse* kultuurile ja elule ..“, maailmakuulus kultuuritegelane ütleb oma intervjuus: „Seda nn *pohhui*-tunnet saame ilmselt ka näha ..“ Need pole üksikud näited, vaid täiesti igapäevaseks saanud avalik keelekasutus.

Kontaktid ja mõjutused ei piirdu ainult kõnekeele ja noorsookultuuriga. Ka poliitika, äri, kogu meedia on vastuvõtlik rahvusvahelistele mõjutustele. Kõiki tõlkelaene ei ole kerge märgata ja põhjalikumalt ei ole eesti keelekasutuse muutusi veel jõutud uurida. Inglise laensõnad ja kõnekeelsed väljendid torkavad kergemini silma ja nendest räägitakse seetõttu ka rohkem kui teistest, peidetumatest mõjudest.

- 1) Milliseid stilistilisi muutusi esineb tänapäeva ajakirjanduses?
 - a) Neutraalsus on hakanud vähenema ning keelekasutus on muutnud kõnekeelsemaks: esineb nii tsitaatsõnu, uudislaene kui ka arhailisi keelendeid ja murdesõnu.
 - b) Neutraalsuse taotluse kõrval esineb nii tsitaatsõnu, uudislaene kui ka arhailisi keelendeid ja murdesõnu.
 - c) Ajakirjandus on muutunud kõnekeelsemaks, kuid välditakse vanamoelisi sõnu ja murdevorme.

- 2) Miks on tänapäevane ajakirjanduskeel muutunud võrreldes varasema ajaga?
 - a) Varem kontrolliti ajakirjanduse keelekasutust, kuid nüüd on ajakirjandus mitteametlikum
 - b) Varem oli ajakirjandus poliitilise ideoloogia tööriist, nüüd dikteerib stiili ajalehe omanik.
 - c) Varem puudus ajakirjandusel äriiline eesmärk, nüüd on oluline läbimüük ja kerge ning meelelahutuslik sisu.

- 3) Vali õige väide.
 - a) 1990.–2000. aastatel ilmunud Edasi laused on kaks korda lühemad ja lihtsamad kui tänapäeva väljaannetes Eesti Päevaleht ja Postimees.
 - b) 1980.–1990. aastatel ilmunud Edasi laused on kaks korda lühemad ja lihtsamad kui tänapäeva väljaannetes Eesti Päevaleht ja Postimees.
 - c) 1990.–2000. aastatel ilmunud Eesti Päevalehe ja Postimehe laused on kaks korda lühemad ja lihtsamad kui tänapäeval ilmuvas ajalehes Edasi.

- 4) Milliseid lausestusmuutusi esineb tänapäeva ajakirjanduses?
 - a) Laused on pikad ja keerulised ning abstraktsed, esineb kordusi ja paljusõnalisust.
 - b) Laused on pikad ja keerulised ning abstraktsed, esineb varjatud mõtteid, palju nimisõnu ja suurenenud on tsitaatide hulk.
 - c) Laused on pikad ja keerulised ning abstraktsed, keerukust lisab tsitaatide ja refereeringute vormistus ning sõnakordused.

5. Mis on muutunud piltlike väljendite kasutuses?
 - a) Maaeluga seotud piltlikel väljenditel on pigem rahvusvaheline taust.
 - b) Vähenenud on maaeluga seotud metafoorid ja fraseologismid, rohkem on kasutusel internatsionaalsed piltlikud väljendid.
 - c) Maaeluga seotud metafooride ja fraseologismide kõrval on kasutusel palju spordiga seotud piltlikke väljendeid.

6. Argikeelega liialdamine kirjakeele arvelt võib tuua kaasa
 - a) ... mittemõistmise, sest kasutatakse teatud rühma väljendeid
 - b) ... verbaalse demonstratsiooni, mis lugejaid alavääristab
 - c) ... mittemõistmise, sest lugeja peab võõrsõnade leksikonist tähendusi järele vaatama

7. Suurenenud on ...
 - a) ... vulgarismide ja vandesõnade arv
 - b) ... erialaterminite ja harvaesinevate sõnade arv
 - c) ... tänavakeele ja vandesõnade arv

8. Vali õige väide.

- a) Kõige rohkem on uuritud varjatud keelemuutusi, kuid inglise keele mõjudest ajakirjanduskeelele räägitakse kõige rohkem.
- b) Inglise keele mõjudest ajakirjanduskeelele räägitakse kõige rohkem, sest neid on kõige rohkem uuritud.
- c) Inglise keele mõjudest ajakirjanduskeelele räägitakse kõige rohkem, sest need torkavad kõige paremini silma, kuid tegelikud keelemuutused on varjatunud.

VÕTI

- 1) Milliseid stilistilisi muutusi esineb tänapäeva ajakirjanduses?
 - a) **Neutraalsus on hakanud vähenema ning keelekasutus on muutnud kõnekeelsemaks: esineb nii tsitaatsõnu, uudislaene kui ka arhailisi keelendeid ja murdesõnu.**
 - b) Neutraalsuse taotluse kõrval esineb nii tsitaatsõnu, uudislaene kui ka arhailisi keelendeid ja murdesõnu.
 - c) Ajakirjandus on muutunud kõnekeelsemaks, kuid välditakse vanamoelisi sõnu ja murdevorme.
- 2) Miks on tänapäevane ajakirjanduskeel muutunud võrreldes varasema ajaga?
 - a) Varem kontrolliti ajakirjanduse keelekasutust, kuid nüüd on ajakirjandus mitteametlikum.
 - b) Varem oli ajakirjandus poliitilise ideoloogia tööriist, nüüd määrab ajakirjanduskeele stiili ajalehe omanik.
 - c) **Varem puudus ajakirjandusel ärgiline eesmärk, nüüd on oluline läbimüük ja kerge ning meelelahutuslik sisu.**
- 3) Vali õige väide.
 - a) 1990.-2000. aastatel ilmunud Edasi laused on kaks korda lühemad ja lihtsamad kui tänapäeva väljaannetes Eesti Päevaleht ja Postimees.
 - b) **1980.-1990. aastatel ilmunud Edasi laused on kaks korda lühemad ja lihtsamad kui tänapäeva väljaannetes Eesti Päevaleht ja Postimees.**
 - c) 1990.-2000. aastatel ilmunud Eesti Päevalehe ja Postimehe laused on kaks korda lühemad ja lihtsamad kui tänapäeval ilmuvas ajalehes Edasi.
- 4) Milliseid lausestusmuutusi esineb tänapäeva ajakirjanduses?
 - a) **Laused on pikad ja keerulised ning abstraktsed, esineb kordusi ja paljusõnalisust.**
 - b) Laused on pikad ja keerulised ning abstraktsed, esineb varjatud mõtteid, palju nimisõnu ka suurenenud on tsitaatide hulk.
 - c) Laused on pikad ja keerulised ning abstraktsed, keerukust lisab tsitaatide ja refereeringute vormistus, sõnakordused.
- 5) Mis on muutunud piltlike väljendite kasutuses?
 - a) Maaeluga seotud piltlikel väljenditel on pigem rahvusvaheline taust.
 - b) **Vähenenud on maaeluga seotud metafoorid ja fraseologismid, rohkem on kasutusel internatsionaalsed piltlikud väljendid.**
 - c) Maaeluga seotud metafooride ja fraseologismide kõrval on kasutusel palju spordiga seotud piltlikke väljendeid.
- 6) Argikeelega liialdamine kirjakeele arvelt võib tuua kaasa
 - a) **..mittemõistmise, sest kasutatakse teatud rühma väljendeid**
 - b) ... verbaalse demonstratsiooni, mis lugejaid alavääristab
 - c) ... mittemõistmise, sest lugeja peab võõrsõnade leksikonist tähendusi järele vaatama
- 7) Suurenenud on...
 - a) ... vulgarismide ja vandesõnade arv
 - b) ... erialaterminite ja harvaesinevate sõnade arv

c) ... tänavakeele ja vandesõnade arv

8) Vali õige väide.

a) Kõige rohkem on uuritud varjatud keelemuutusi, kuid inglise keele mõjudest ajakirjanduskeelele räägitakse kõige rohkem.

b) Inglise keele mõjudest ajakirjanduskeelele räägitakse kõige rohkem, sest neid on kõige rohkem uuritud.

c) Inglise keele mõjudest ajakirjanduskeelele räägitakse kõige rohkem, sest need torkavad kõige paremini silma, kuid tegelikud keelemuutused on varjatunud.

ÜLESANNE 2. KEELENDITE REASTAMINE

Paiguta keelendid sobivasse aega, arvestades eesti keele ajaloos toimunud muutusi. (10 punkti, iga õigesti paigutatud sõna annab 1 punkti)

Nr	Aeg	Keelendid
1.	kuni 14. sajandini	
2.	kuni 17. sajandini	
3.	alates 17. sajandist	
4.	alates 20. sajandist	

antabi ‘annab’

en too ‘ma ei too’

hakatkohen ‘hakaku’

jalgat ‘jalad’

ohtlikem ‘kõige ohtlikum’

pajatamast

rusikaga

sen viletsusen ‘selle viletsuse’

tahtnuksin ‘oleksin tahtnud’

ütlemaks

VÕTI

Paiguta keelendid sobivasse aega, arvestades eesti keele ajaloos toimunud muutusi. (10 punkti, iga õigesti paigutatud keelend annab 1 punkti)

Nr	Aeg	Keelendid
1.	kuni 14. sajandini	jalgat ‘jalad’, hakatkohen ‘hakaku’, antabi ‘annab’
2.	kuni 17. sajandini	sen viletsusen ‘selle viletsuse’, en too ‘ma ei too’
3.	alates 17. sajandist	rusikaga, pajatamast
4.	alates 20. sajandist	ohtlikem ‘kõige ohtlikum’, tahtnuksin ‘oleksin tahtnud’, ütlemaks

ÜLESANNE 3. TERMIN JA SELETUS

Leia igale terminile ja sobiv seletus. (10 punkti)

Nr	Termin	Nr	Seletus
1.	ingliskeelestumine		sõna häälikuline, grammatiline, ortograafiline ja tähenduslik kohanemine laenuvõtja keele struktuuris
2.	moesõna		kõneolukorrale ja eesmärgile vastav keelekasutusviis
3.	muganemine		keeles muganemata või osalt muganenud laensõna
4.	laen, laensõna		sõna või väljendi kasutus uudses ülekantud tähenduses sarnasuse või analoogia alusel, varjatud võrdlus
5.	kõnekeel		piirkondlik eripärane keelekuju
6.	võõrsõna		erialasel suhtlemisel kasutatav keel
7.	murdekeel		sõna, mis on moes ja mida seetõttu (liiga) palju kasutatakse
8.	stiil		teisest keelest laenatud sõna, mis on eesti keeles kodunenud ja kohanenud eesti keele häälikulise struktuuriga
9.	metafoor		kõneldav keel, suulises kõnes kasutatav keel
10.	oskuskeel		süvenev inglise keele kasutamine, eelistamine eesti keelele

VÕTI

Nr	Termin	Nr	Seletus
1.	ingliskeelestumine	3.	sõna häälikuline, grammatiline, ortograafiline ja tähenduslik kohanemine laenuvõtja keele struktuuris
2.	moesõna	8.	kõneolukorrale ja eesmärgile vastav keelekasutusviis
3.	muganemine	6.	keeles muganemata või osalt muganenud laensõna
4.	laen, laensõna	9.	sõna või väljendi kasutus uudes ülekantud tähenduses sarnasuse või analoogia alusel, varjatud võrdlus
5.	kõnekeel	7.	piirkondlik eripärane keelekuju
6.	võõrsõna	10.	erialasel suhtlemisel kasutatav keel
7.	murdekeel	2.	sõna, mis on moes ja mida seetõttu (liiga) palju kasutatakse
8.	stiil	4.	teisest keelest laenatud sõna, mis on eesti keeles kodunenud ja kohanenud eesti keele häälikulise struktuuriga
9.	metafoor	5.	kõneldav keel, suulises kõnes kasutatav keel

10.	oskuskeel	1.	süvenev inglise keele kasutamine, eelistamine eesti keelele
-----	-----------	----	---

ÜLESANNE 4. GRAMMATISEERUMINE

A) Loe laused läbi ja lõpeta need õigesti. Igal lausel on kaks õiget lõpuvarianti. (3 punkti)

1. Grammatiseerumine on protsess, mille käigus:
 - a) uue keelevahendi kasutus kujuneb välja järsu muutusena
 - b) keelend hakkab tasapisi pikemaks muutuma
 - c) sõna või vorm hakkab muutuma nii, et täidab üha rohkem mingit grammatilist funktsiooni
 - d) keelendi tähendus muutub, muutus toimub abstraktsema tähenduse poole
 - e) keelend enamasti pikeneb

2. Grammatiseerumine kui protsess algab keelendi
 - a) tähendusnihkest
 - b) tähenduse muutumisest kirjakeelsemaks
 - c) kuju lühemaks muutumisest
 - d) kasutusest argises kõnekeeles
 - e) kasutusest esmalt kirjalikus keeles

3. Reanalüüs ehk struktuuri ümbermõtestatus on protsess, kus:
 - a) nimisõna muutub kaassõnaks
 - b) tegusõna käändeline vorm muutub kaassõnaks
 - c) kaassõna muutub tegusõnaks
 - d) asesõna muutub tegusõnaks
 - e) kaassõna muutub tagasi nimisõnaks
 - f) kaassõna tähendus muutub vastupidiseks

B) Leia mõlemast reklaamtekstist sama sõna(vorm), mis on ühes tekstis kasutusel nimisõnana ja teises kaassõnaks grammatiseerununa. (2 punkti)

Tekst 1.

Kõrvaklappide AirPods Max kõrvapolstrid on tähistatud tähtedega L ja R. Parima helikvaliteedi ja jõudluse tagamiseks pange kindlasti vasak kõrvaklapp vasakule kõrvale ning parem kõrvaklapp paremale kõrvale.

Aku kestvuse pikendamiseks hoidke oma kõrvaklappe AirPods Max hoidikus Smart Case. Kõrvaklappide AirPods Max lahtiselt kotis hoidmine võib neid kahjustada.

Sõnavorm, mis on kasutusel nimisõnana:

Tekst 2.

On sul mõni unistus, mille jaoks raha kõrvale panna? Anna sellele unistusele nimi ning lisa sinna raha just siis, kui sulle sobib, kasvõi sendi kaupa. Tõmba avalehel saldomulli väiksema allpool asuvale mullile, millele kirjutatud “Kogu raha”. Süsteem palub sul oma eesmärgile panna nimi, nagu näiteks „Uus jalgratas“ või „Reis Bahama saartele“, ja sisestada summa, milleni tahad jõuda. Seejärel sisesta esimene summa, mille tahad kõrvale panna. Kui säästueesmärk on loodud, saad mulli puudutades kuvada selle andmed. Oma eesmäärke saad ka redigeerida.

Sõnavorm, mis on kasutusel kaassõnana:

VÕTI

A osas saab iga õige variandi puhul 0,5 punkti.

1. õiged c, d
2. õiged a, d
3. a, b

B osas saab kummagi punktiirjoonele kirjutatud sõna eest 1 punkti.

a) kõrvale, b) kõrvale

ÜLESANNE 6. MOESÕNAD

Märgi, millistes lausetes esineb sõnu või väljendeid, mis on laienenud tähendusega. (5 punkti)

1. Eile õhtul võis näha tõeliselt eepilist etendust, kus Prantsusmaa alistas vastasmängijad.
2. Koolitusel jagati parimaid praktikaid, mis on abiks noorele ettevõtjale.
3. Programm panustab uute teadmiste loomisesse.
4. Sportlase kestus oli kesine.
5. See tegevus läheb raamidest välja.
6. Hinna sees on Rootsi laud kahele.
7. Black Friday hekiline nädalavahetus on selja taga.
8. Tee suur trennitet ja saa teada, milline on Sulle sobilik programm!
9. Vaata eelmist episoodi.
10. Mugavuspoe lahtiaoleku aegu lühendati kahe tunni võrra.

VÕTI

Iga õige vastus annab 0,5 punkti.

1. laienenud
2. laienenud
3. laienenud
4. laienenud
5. -
6. -
7. laienenud
8. laienenud
9. laienenud
10. -

ÜLESANNE 5. KOODIKOPEERIMINE

Meenuta koodikopeerimise mudelit. Jaga sellest lähtudes laused nelja rühma, igas rühmas on võrdne arv lauseid (2 punkti). Vali igale tulbale sobiv pealkiri (2 punkti).

Täiuslik / Täielik / Tõeline koopia	Valikuline / Valitud / Varjatud koopia	Segatud / Selge / Segakoopia	Võõrsõnadega laused / Ilma koopiata laused / Kopeeritud laused

- Mul on praegu *epic*-raske.
- *Follow* mind Instagramis.
- Kui sa ise ei tea, siis guugelda.
- Ma olen üli-*grateful*, kui sa minu poolt hääletad.
- Minu lemmik on banaani-maasikasmuuti.
- See on minu poolt koostatud video.
- Soovita mulle mingit ägedat *podcast*'i.
- Saada see mulle meilile.
- Minu paha, et sind müksasin.
- Pane *like*, kui sulle see video meeldib.
- Vara ärkamine pole minu jaoks optsioon.
- See on pool-*casual* üritus.

VÕTI

Tulba pealkiri annab 0,5 punkti, iga õige näide lahtris samuti 0,5 punkti.

Täielikud koopiad	Valikulised koopiad	Segakoopiad	Laused, mis ei sisalda koopiat
<i>Follow</i> mind Instagramis.	See on minu poolt koostatud video.	Mul on praegu <i>epic</i> -raske.	Kui sa ise ei tea, siis guugelda.
Soovita mulle mingit ägedat <i>podcast</i> 'i.	Minu paha, et sind müksasin.	Ma olen üli- <i>grateful</i> , kui sa minu poolt hääletad.	Minu lemmik on banaani-maasikasmuuti.
Pane <i>like</i> , kui sulle see video meeldib.	Vara ärkamine pole minu jaoks optioon.	See on pool- <i>casual</i> üritus.	Saada see mulle meilile.

ÜLESANNE 7. UUDISSÕNADE JÄRJESTAMINE

Loetletud sõnad on kõik kunstlikult loodud uudissõnad. Jaga sõnad keelde tuleku aja järgi kolme rühma: 19. sajandil eesti keelde loodud sõnad, 1960.–1970. aastatel keelde loodud sõnad ja 21. sajandil loodud sõnad. (12 punkti)

avaus, eirama, haaksõna, iduleht, ilukiri, kestlik, kohuke, kärgpere, külmik, linnak, lõimima, male, möödanik, ollus, olme, pagu, pardel, sõnaus, sõõrik, sähku, taidlus, taristu, tuiksoon, üleilmastumine

19. sajand	20. sajand	21. sajand

VÕTI

Iga õige sõna annab 0,5 punkti.

19. sajand	20. sajand	21. sajand
avaus	eirama	haaksõna
iduleht	kohuke	kestlik
ilukiri	külmik	kärgpere
male	linnak	lõimima
möödanik	olme	sõnaus
ollus	pardel	sähku
pagu	sõõrik	taristu
tuiksoon	taidlus	üleilmastumine

ÜLESANNE 8. KIRJANDUS

A) Järgnev tekst ilmus eesti ühismeedialehtes Pöial on jala Alaska (Joonas Veelmaa) Instagrami leheküljel 2019. aasta 1. aprillil. Millised alljärgnevatest tunnustest sobivad selle tekstiga?

- * osaluskultuur
- * efemeersus
- * multimodaalsus
- * lühidus
- * visuaalsus
- * feminism
- * romantism
- * elitaarsus
- * siirdeajastu
- * graafiline bistroof

B) Millised alljärgnevatest poeetilistest mõistetest sobivad selle tekstiga?

- * kaksikvärss
- * siire
- * iroonia

- * vabavärss
- * epiteet
- * metafoor
- * algriim
- * lõppriim
- * parallelism
- * isikustamine

VÕTI

Iga õige vastus annab 0,5 punkti.

A)

- * **osaluskultuur**
- * **efemeersus**
- * **multimodaalsus**
- * **lühidus**
- * **visuaalsus**
- * feminism
- * romantism
- * elitaarsus
- * siirdeajastu
- * graafiline bistroof

B)

- * **kaksikvärss**
- * **siire**
- * **ironia**

* **vabavärss**

* **epiteet**

* metafoor

* algriim

* lõppriim

* parallelism

* isikustamine